

Β. Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ

5. Μεγάλες αλλαγές στη διοίκηση της αυτοκρατορίας

ΧΡΟΝΟΣ: 3^{ος} αιώνας, 200 χρόνια μετά την περίοδο ακμής της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ: Διοκλητιανός, 4 συνάρχοντες, 2 συναυτοκράτορες, Κωνσταντίνος

Ποια εσωτερικά και εξωτερικά γεγονότα απείλησαν το ρωμαϊκό κράτος;

Η περίοδος ακμής της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας κράτησε περίπου **2 αιώνες** (1^ο και 2^ο μ.Χ.). Από τις αρχές τους **3^{ου} αιώνα μ.Χ.** όμως, η μακρόχρονη ρωμαϊκή ειρήνη άρχισε να κλονίζεται από **εσωτερικά και εξωτερικά γεγονότα**, που απείλησαν ακόμη και τη **διάλυση** του κράτους. Συγκεκριμένα:

- **Εξωτερικά γεγονότα:**

- ✓ Γειτονικοί λαοί, οι **Γότθοι** στο **βορρά** και οι **Πέρσες** στην **ανατολή**, **παραβίαζαν** τα σύνορα, **ληηλατούσαν** τις ακριτικές επαρχίες και έκλειναν τους **δρόμους εμπορίου**.

- **Εσωτερικά γεγονότα:**

- ✓ Ο **στρατός** είχε γίνει παντοδύναμος. Οι στρατιωτικές δυνάμεις, αντί να φρουρούν τα σύνορα, **στασίαζαν** ή **συγκρούονταν** μεταξύ τους και συχνά **όριζαν** ή **καταργούσαν** τους **αυτοκράτορες**.
- ✓ Κάποιες **ακριτικές επαρχίες της Ανατολής αποσχίστηκαν** από την αυτοκρατορία και έκαναν δικά τους κράτη.
- ✓ Οι **σκληροί διωγμοί** κατά των **Χριστιανών** προκαλούσαν τη **δυσaréσκεια** των πιστών της νέας θρησκείας για το ρωμαϊκό κράτος και **έντονο διχασμό** ανάμεσα σε αυτούς και τους οπαδούς των άλλων θρησκειών.

Πώς προσπάθησε ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός να αντιμετωπίσει τα προβλήματα του κράτους και ποια ήταν τα αποτελέσματα;

Ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός προσπάθησε να αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα με το **σύστημα της τετραρχίας**. Χώρισε δηλαδή την αυτοκρατορία σε **τέσσερις μεγάλες περιφέρειες**:

- ✓ δύο στην Ανατολή και
- ✓ δύο τη Δύση

και όρισε για καθεμιά το **δικό της άρχοντα**, με αυξημένες εξουσίες.

Οι άρχοντες ήταν οι εξής:

- ο Κωνσταντίνος και ο Μαξέντιος στη Δύση
- ο Λικίνιος και ο Γαλέριος στην Ανατολή

Το σύστημα αυτό επανέφερε:

- ❖ **ηρεμία και τάξη** στο εσωτερικό του κράτους και
- ❖ **ασφάλεια** στα σύνορα από τις εχθρικές επιδρομές.

Τι συνέβη μετά την παραίτηση του Διοκλητιανού;

Η ηρεμία δεν κράτησε για πολύ. Μετά την παραίτηση του Διοκλητιανού, **οι τέσσερις συνάρχοντες**, που αυτός είχε ορίσει, **συγκρούστηκαν μεταξύ τους**.

Νικητές από αυτές τις εμφύλιες διαμάχες βγήκαν ο **Κωνσταντίνος** και ο **Λικίνιος**.

Τι ήταν το Διάταγμα των Μεδιολάνων;

Για να δώσουν τέλος στην αναστάτωση που είχαν προκαλέσει οι διωγμοί κατά των Χριστιανών, οι δύο συνάρχοντες υπέγραψαν στο **Μεδιόλανο της Ιταλίας** το **Διάταγμα της ανεξιθρησκείας**, το **313 μ.Χ.** Σύμφωνα με αυτό:

Κάθε πολίτης της αυτοκρατορίας μπορούσε να λατρεύει όποιον θεό θέλει.

⇒ Έτσι, άνοιξε ο δρόμος για την εξάπλωση του Χριστιανισμού.

Πώς έγινε τελικά μονοκράτορας ο Κωνσταντίνος;

Λίγα χρόνια αργότερα (324 μ.Χ.), ο **Κωνσταντίνος** και ο **Λικίνιος συγκρούστηκαν** στην **Αδριανούπολη**. Νικητής από αυτή την εμφύλια διαμάχη βγήκε ο **Κωνσταντίνος**, ο οποίος έγινε **μονοκράτορας**.

Ποιες αλλαγές έκανε ο Κωνσταντίνος για να διοικηθεί καλύτερα η αυτοκρατορία;

Ο Κωνσταντίνος προχώρησε σε **σημαντικές αλλαγές** για την καλύτερη διοίκηση της αυτοκρατορίας:

1. **Αναδιοργάνωσε** το διασπασμένο από την τετραρχία **στρατό**.
2. **Διόρισε έπαρχους** με πολλές εξουσίες στις περιφέρειες του κράτους.

3. *Οργάνωσε διπλωματικές επαφές* με τους γειτονικούς λαούς.
4. *Έκοψε νέο νόμισμα*, που κυκλοφόρησε παντού και τόνωσε την οικονομία.
5. *Μετέφερε την πρωτεύουσα από τη Ρώμη στο Βυζάντιο*.

Για τις τολμηρές αποφάσεις, οι οποίες είχαν θετικά αποτελέσματα για την αυτοκρατορία, οι ιστορικοί ονόμασαν τον **Κωνσταντίνο Μέγα** και οι Χριστιανοί **Άγιο** και **ισαπόστολο**.

